

การประเมินระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยของ
หน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ระยะที่ 3)
EVALUATION ON THE SYSTEM AND MECHANISM
OF RESEARCH MANAGEMENT AT THE INNOVATION RESEARCH UNIT
FOR SOCIETY AND COMMUNITY (PHASE III)

วันรับ: 14 พฤษภาคม 2562
วันแก้ไข: 21 สิงหาคม 2562
วันตอบรับ: 21 พฤศจิกายน 2562

มนตรี สังข์ทอง^{1*}, ประภาส กลับนวล²,
ศศินันท์ ศาสตรสาร³, อามีนะห์ ไชยธารี¹,
พรพิมล เขียรพิมาย¹ และ สมพร วงศ์ศักดิ์¹

Montri Sangthong^{1*}, Praphat Klubnual²,
Sasinan Sastsara³, Ameenah Chaitharee¹,
Pornpimon Chaienpimay¹ and Somporn Wongsak¹

¹สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000

¹Research and Development Institute, Rajamangala University
of Technology Suvarnabhumi, Ayutthaya 13000

²คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

²Faculty of Science and Technology, Rajamangala University
of Technology Suvarnabhumi, Ayutthaya

³คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

³Faculty of Business Administration and Information Technology,
Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi, Ayutthaya

*Corresponding author e-mail: montri.so@rmutsb.ac.th

บทคัดย่อ

การจัดตั้งหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชนมีเป้าหมายเพื่อหนุนเสริมงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงานจึงดำเนินการวิจัยเชิงประเมินเพื่อวิเคราะห์ระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยของ

หน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ระยะที่ 3) โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินระบบและกลไกการพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัย 2) เพื่อประเมินระบบและกลไกการหนุนเสริมการดำเนินงานวิจัย และ 3) เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ระยะที่ 3) โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 4 กลุ่ม รวม 177 คน เครื่องมือวิจัย คือ แบบประเมิน 5 ฉบับ และการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า ระบบและกลไกการพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัย และการหนุนเสริมการดำเนินงานวิจัยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยผ่านเกณฑ์การประเมินทุกตัวชี้วัด สำหรับผลการดำเนินงานของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ระยะที่ 3) พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน จำนวน 8 ตัวชี้วัด จาก 10 ตัวชี้วัด

คำสำคัญ: การประเมิน, ระบบและกลไก, การบริหารจัดการงานวิจัย, หน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน

Abstract

Innovation research unit for society and community was established by target supporting area based research from upstream, midstream and downstream. In order to know the operation outcome was performed to evaluation research for analysis on system and protocol of research unit. The objectives were 1) to evaluate the system and protocol of research proposal consideration, 2) to evaluate system and protocol of research supporting, and 3) to evaluate the performance of innovation research unit for society and community (Phase III). The key informants came from 4 groups totaling 177 people. The results revealed that regarding the system and protocol of research proposal consideration and research supporting were all having appropriate between level high to highest, all KPIs were passed the evaluation criteria. In term of the performance of innovation research unit for society and community, it was found that 8 out of 10 KPI were passed the evaluation criteria.

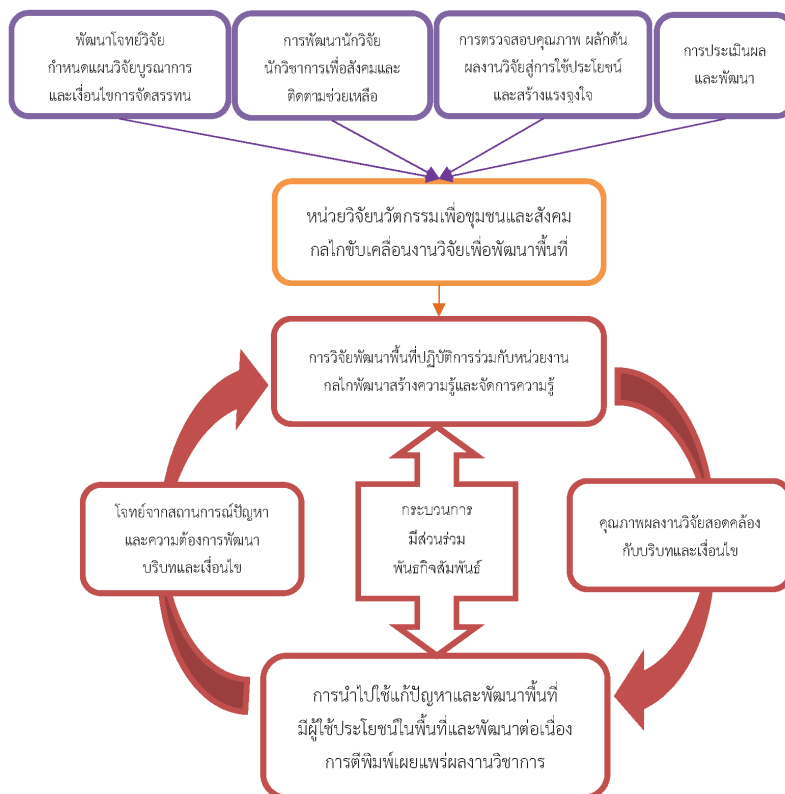
Keywords: Evaluation, System and Mechanism, Research Management, Innovation Research Unit for Society and Community

พลวัตของการวิจัยในประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ภายหลังรัฐบาลได้ประกาศนโยบายเพื่อก้าวสู่ประเทศไทย 4.0 หรือ Thailand 4.0 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อก้าวข้ามกับดักประเทศรายได้ปานกลาง กับดักความเหลื่อมล้ำของความมั่งคั่ง และกับดักความไม่สมดุลในการพัฒนาโดยต้องการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ “Value Based Economy” หรือ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” โดยแปลงความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบใน 2 ด้าน คือ ความหลากหลายทางชีวภาพ และวัฒนธรรม เป็นความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน โดยเติมเต็มความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการวิจัยและพัฒนา (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2559) จึงนำไปสู่การขับเคลื่อนเพื่อปฏิรูประบบการวิจัย ลดความซ้ำซ้อนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีการให้ความสำคัญกับผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบจากงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ในช่วงก่อนการประกาศนโยบาย Thailand 4.0 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้เริ่มต้นพัฒนางานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ (Area Based Collaborative Research for Development) หรืองานวิจัย ABC ตั้งแต่ปี 2550 โดยมีแนวคิดการใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง (Area-based approach) เน้นการกำหนดโจทย์วิจัยจากปัญหาของพื้นที่ผ่านกระบวนการสกัดโจทย์วิจัยร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนร่วมเสีย รวมถึงเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมตามบริบทที่เหมาะสม และแนวคิดความร่วมมือ (Collaboration) เน้นการทำงานร่วมกับหน่วยงานกลไกของพื้นที่ปฏิบัติการ เครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ เพื่อหนุนเสริมการทำงานร่วมกัน โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ ซึ่งมีหลายระดับตั้งแต่ระดับจังหวัด ระดับชุมชนและระดับครัวเรือน (เบญจมาศ ติระมาศวณิช และ สีสราภรณ์ บัวสาย, 2558)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก สกว. กลุ่มเรื่องนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เป็นลักษณะทุนวิจัยร่วม (Mating funds) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 จนถึงปี พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นปีที่ 3 ภายใต้โครงการวิจัย “การพัฒนาระบบการจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดนนทบุรี สุพรรณบุรี และพระนครศรีอยุธยา ระยะที่ 3” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาระบบ กลไก และการจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ 2) พัฒนาผู้ประสานงานวิจัยและนักวิจัย และ 3) สร้างความรู้และนวัตกรรมที่เหมาะสมกับพื้นที่ ทั้งนี้ภายใต้โครงการวิจัยดังกล่าวได้จัดตั้ง “หน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน” โดยหน่วยจัดการดังกล่าวได้มีการพัฒนาระบบอย่างต่อเนื่องด้วยวงจรคุณภาพของเดมิง (PDCA cycle) ทั้งนี้การจัดการงานวิจัยดำเนินงานลักษณะจากการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (กิตติ บุญเลิศนิรันดร์, สุธิชา เละเซ็น, พาชวิญ ทองรักษ์, เอกชัย รัตนบรรลือ, มนตรี สังข์ทอง, และธารณี นวสนธิ, 2561) โดยเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด เกิดการเปลี่ยนแปลงของค่านิยมองค์กร

โดยเฉพาะกลุ่มนักวิจัยเชิงพื้นที่ในการให้ความสำคัญกับผลผลิต วินัยการดำเนินการวิจัยตามกรอบระยะเวลา การให้ความสำคัญในการทำโจทย์วิจัยให้ชัดเจนอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้การดำเนินงานของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชนอาศัยกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ โดยให้ความสำคัญกับกลไกที่เป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนา และการสร้างองค์ความรู้เพื่อแก้ปัญหาในพื้นที่ (สิลาภรณ์ บัวสาย, 2554) ร่วมกับแนวคิดพันธมิตรสามพันธมิตรมหาวิทยาลัยเพื่อสังคม ประกอบด้วย 1) ร่วมคิดร่วมทำแบบหุ้นส่วน (Partnership) 2) เกิดประโยชน์ร่วมกันแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย (Mutual benefit) 3) มีการใช้ความรู้และเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน (Scholarship) และ 4) เกิดผลกระทบต่อสังคมที่ประเมินได้ (Social impact) (วิจิตร ศรีสอาน, 2557) โดยการดำเนินงานบูรณาการร่วมกับหน่วยงานภาคีที่มีหน้าที่รับผิดชอบในพื้นที่ เพื่อให้การทำงานเกิดการประสานและหนุนเสริมกันก่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายภายใต้หลักการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Result Based Management) โดยสามารถสรุปกรอบแนวคิดการจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่
กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

หน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน ได้รับการจัดสรรทุนอุดหนุนการวิจัยในปี พ.ศ. 2560 จำนวน 5 ล้านบาท โดยจัดสรรทุนสนับสนุนโครงการวิจัย จำนวน 17 โครงการ ประกอบด้วยพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทับน้ำ อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 3 โครงการ พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 2 โครงการ พื้นที่เทศบาลตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 6 โครงการ พื้นที่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำนวน 3 โครงการ ซึ่งเป็นพื้นที่ปฏิบัติการใหม่ในปีที่ 3 ประเด็นท้าทายไทย เพื่อสร้างศักยภาพการแข่งขันระดับจังหวัด จำนวน 2 โครงการ และโครงการประเมิน จำนวน 1 โครงการ เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงานดังกล่าว จึงดำเนินการประเมินระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน ทั้งนี้การประเมินในระยะที่ 3 ได้เพิ่มเติมตัวชี้วัดเกี่ยวกับทัศนคติการทำงานวิจัยเพื่อสังคมของนักวิจัย และความไว้วางใจของชุมชนต่อมหาวิทยาลัย ซึ่งสารสนเทศดังกล่าวสามารถใช้เป็นข้อมูลช่วยขับเคลื่อนสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยรับใช้สังคมต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัย หมายถึง กระบวนการดำเนินงานตั้งแต่ระดับต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำของการวิจัย โดยเริ่มตั้งแต่การกำหนดพื้นที่เป้าหมาย การพัฒนาโจทย์วิจัย การเปิดรับข้อเสนอและการจัดสรรทุน การอำนวยความสะดวก การให้ความช่วยเหลือ การติดตามความก้าวหน้า การเผยแพร่และการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

2. การประเมินระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัย หมายถึง กระบวนการในการรวบรวมสารสนเทศที่จำเป็นเพื่อใช้ในการบริหารจัดการโครงการให้บรรลุตามเป้าหมาย รวมถึงการทำหน้าที่ในการตัดสินคุณค่าของโครงการ โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินภายในเพื่อขับเคลื่อนงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ (Internal Evaluation Model to Drive Area-Based Collaborative Research) ดำเนินการประเมินใน 3 องค์ประกอบ คือ

2.1 การประเมินระบบและกลไกการพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัยของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน หมายถึง การรวบรวมสารสนเทศเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชนในการกำหนดพื้นที่เป้าหมายการวิจัย การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการพัฒนาของพื้นที่ร่วมกับการพัฒนาโจทย์วิจัย และการเปิดรับข้อเสนอและจัดสรรทุนอุดหนุนการวิจัย

2.2 การประเมินระบบและกลไกการหนุนเสริมการดำเนินงานวิจัยของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน หมายถึง การรวบรวมสารสนเทศเพื่อพิจารณาความเหมาะสม

ของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชนเกี่ยวกับระบบการเบิกจ่ายทุนอุดหนุนการวิจัย กลไกการประสานงาน การพัฒนาทักษะการวิจัย กระบวนการสร้างการรับรู้เป้าหมายร่วมกัน กระบวนการติดตามความก้าวหน้า การหนุนเสริมความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการทำวิจัย/นักวิจัยท้องถิ่น

2.3 การประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน หมายถึง การรวบรวมสารสนเทศเพื่อพิจารณาผลการดำเนินงานของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชนเกี่ยวกับทัศนคติการทำงานวิจัยเพื่อสังคม ความไว้วางใจของชุมชนต่อมหาวิทยาลัย จำนวนหัวหน้าโครงการวิจัยที่รับรู้เป้าหมายระยะกลางของการพัฒนาพื้นที่ จังหวัดนนทบุรี สุพรรณบุรี และพระนครศรีอยุธยา จำนวนหัวหน้าโครงการวิจัยที่รับรู้เป้าหมาย/วัตถุประสงค์หลักร่วมกันของโครงการวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนในพื้นที่ จำนวนโจทย์วิจัยที่สนองความต้องการที่แท้จริงของพื้นที่ จำนวนนักวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่รุ่นใหม่ที่มีส่วนร่วมดำเนินการวิจัย จำนวนโครงการวิจัยที่แล้วเสร็จตามกำหนดเวลา จำนวนผลงานวิชาการที่เกิดขึ้น และคาดว่าจะเกิดขึ้น จำนวนโครงการวิจัยที่ตอบสนองความต้องการของพื้นที่ที่กำลังใช้ประโยชน์ ภายในชุมชนหรือพร้อมขยายผลสู่การนำไปใช้ประโยชน์ และจำนวนโครงการวิจัยที่บูรณาการกับการเรียนการสอน การบริการวิชาการ หรือการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

3. หน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน หมายถึง หน่วยจัดการงานวิจัยเชิงพื้นที่ จัดตั้งขึ้นภายใต้โครงการวิจัย “การพัฒนาระบบการจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดนนทบุรี สุพรรณบุรี และพระนครศรีอยุธยา” ซึ่งเป็นโครงการวิจัยร่วมระหว่าง สกว. และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

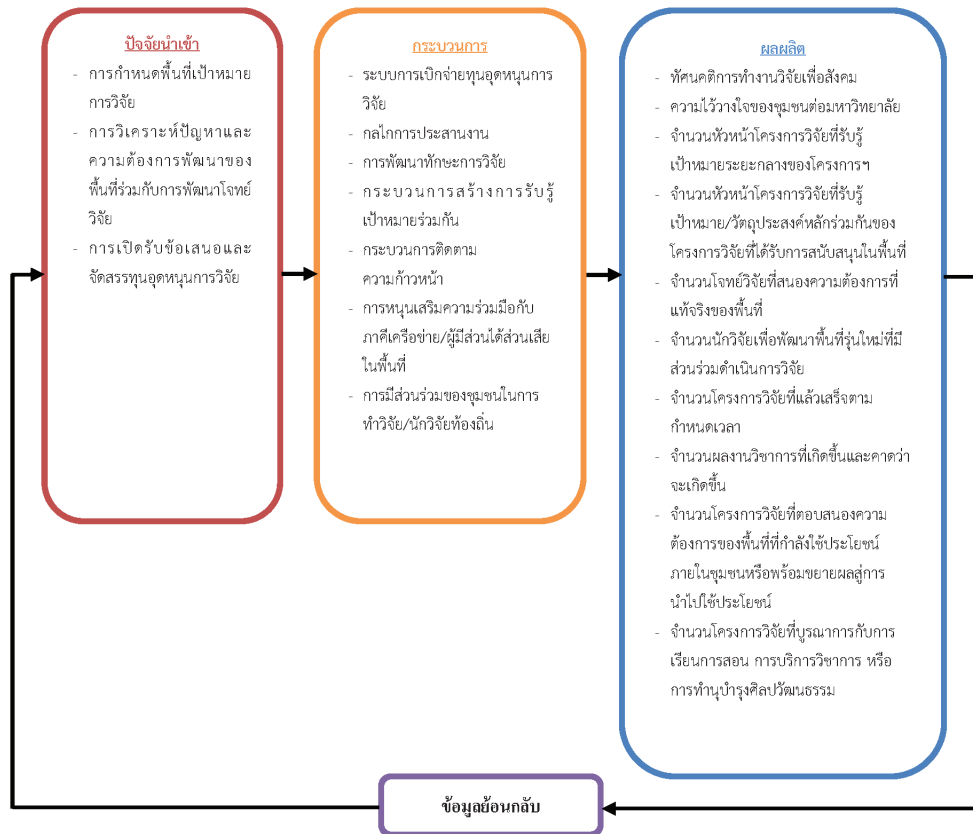
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินระบบและกลไกการพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัยของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน
2. เพื่อประเมินระบบและกลไกการหนุนเสริมการดำเนินงานวิจัยของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน
3. เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การประเมินครั้งนี้ใช้รูปแบบการประเมินภายในเพื่อขับเคลื่อนงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ (Internal Evaluation Model to Drive Area-Based Collaborative Research: RUS Evaluation Model) (มนตรี สังข์ทอง, 2560) โดยมีรายละเอียดดังนี้

รูปที่ 2 กรอบแนวคิดการประเมิน

ระเบียบวิธีการวิจัย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ 1) หัวหน้าโครงการวิจัยที่ได้รับสนับสนุนทุนวิจัย จำนวน 16 คน 2) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก (Stakeholder) ของโครงการวิจัย พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทับน้ำ จำนวน 10 คน พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน จำนวน 8 คน พื้นที่เทศบาลตำบลวังยาง จำนวน 9 คน พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเกร็ด จำนวน 13 คน 3) ตัวอย่างประชาชนในพื้นที่ปฏิบัติการวิจัย จำนวน 120 คน สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิไม่เป็นสัดส่วน (Disproportional stratified random sampling) พื้นที่ละ 30 คน และ 4) ผู้บริหารหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน จำนวน 1 คน รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กรอบการประเมิน

วัตถุประสงค์การประเมิน	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ
1. เพื่อประเมินระบบและกลไกการพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัยของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ระยะที่ 3)	- หัวหน้าโครงการวิจัย - ผู้บริหารหน่วยฯ - ข้อเสนอโครงการวิจัย	- แบบประเมินระบบและกลไกการพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัย - การสนทนากลุ่มนักวิจัย
2. เพื่อประเมินระบบและกลไกการหนุนเสริมการดำเนินงานวิจัยของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ระยะที่ 3)	- หัวหน้าโครงการวิจัย - ผู้บริหารหน่วยฯ - ข้อเสนอโครงการวิจัย	- แบบประเมินระบบและกลไกการหนุนเสริมการดำเนินงานวิจัย - การสนทนากลุ่มนักวิจัย
3. เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ระยะที่ 3)	- หัวหน้าโครงการวิจัย - ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง - ประชาชนในพื้นที่ปฏิบัติการวิจัย - ผู้บริหารหน่วยฯ - รายงานการวิจัย	- แบบประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน - แบบประเมินทัศนคติการทำงานวิจัยเพื่อสังคม - แบบประเมินความไว้วางใจของชุมชนต่อมหาวิทยาลัย - การสนทนากลุ่มนักวิจัย - การสนทนากลุ่มตัวแทนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ 1) แบบประเมินระบบและกลไกการพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัย ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด จำนวน 23 ข้อ 2) แบบประเมินระบบและกลไกการหนุนเสริมการดำเนินงานวิจัย ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด จำนวน 38 ข้อ 3) แบบประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน ประกอบด้วย 8 ตัวชี้วัด จำนวน 20 ข้อ 4) แบบประเมินทัศนคติการทำงานวิจัยเพื่อสังคม จำนวน 14 ข้อ 5) แบบประเมินความไว้วางใจของชุมชนต่อมหาวิทยาลัย จำนวน 11 ข้อ 6) การสนทนากลุ่มนักวิจัยที่ได้รับทุนวิจัยระหว่างดำเนินการ และภายหลังดำเนินการวิจัยแล้วเสร็จ และ 7) การสนทนากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของการดำเนินโครงการวิจัย

การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลโครงการ และรายละเอียดของโครงการ เพื่อกำหนดกรอบการประเมิน
2. นำเสนอกรอบการประเมินต่อผู้บริหารหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และเกณฑ์การตัดสินคุณค่า
3. สร้างแบบประเมินเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลลัพธ์ (Outputs) แบบประเมินทัศนคติการทำงานวิจัยเพื่อสังคมโดยวัดองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ความรู้ (Cognitive) ความรู้สึก (Affective) และพฤติกรรม (Conation) (Henry, 1995; Schiffman & Kanuk, 2000) และแบบประเมินความไว้วางใจของชุมชนต่อมหาวิทยาลัย โดยวัดองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านสมรรถนะผู้บริหารและบุคลากร ด้านความโปร่งใสและความคุ้มค่า และด้านความเป็นพันธมิตรร่วม
4. นำแบบประเมินไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือ และนำมาวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ถือว่ามีคุณภาพผ่านเกณฑ์โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมให้ปรับแก้เพื่อให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ทั้งนี้ได้มีการปรับแก้เครื่องมือตามข้อเสนอแนะดังกล่าว
5. นำแบบประเมินทัศนคติการทำงานวิจัยเพื่อสังคมไปทดลองใช้กับนักวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.277-0.685 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.831 และนำแบบประเมินความไว้วางใจของชุมชนต่อมหาวิทยาลัย นำไปทดลองใช้กับประชาชนในพื้นที่ปฏิบัติการวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง -0.051-0.840 โดยมีค่าอำนาจจำแนกต่ำกว่าเกณฑ์อยู่ 1 ข้อ จึงตัดออก รวมข้อคำถามที่ใช้ได้ จำนวน 11 ข้อ และมีค่าความเชื่อมั่น 0.930 โดยมีความภาพเป็นไปตามเกณฑ์ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2548)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลคณะนักวิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองร่วมกับเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ปฏิบัติการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลแบบประเมินปัจจัยนำเข้า ระหว่างวันที่ 20-30 เมษายน 2560 กระบวนการ ระหว่างวันที่ 10-20 สิงหาคม 2560 และผลผลิต ระหว่างวันที่ 31 มกราคม 2561-วันที่ 1 มีนาคม 2561

การสนทนากลุ่มนักวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยระหว่างดำเนินโครงการวิจัย ในวันที่ 10, 15 และ 16 สิงหาคม 2560 การสนทนากลุ่มนักวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยภายหลังดำเนินโครงการวิจัย ในวันที่ 31 มกราคม 2561 และวันที่ 1-2 กุมภาพันธ์ 2561 และสนทนากลุ่มกับตัวแทนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินโครงการวิจัยในพื้นที่ปฏิบัติการวิจัย ในวันที่ 2, 5-7 มีนาคม 2561 ดังรายละเอียดรูปที่ 3

รูปที่ 3 การสนทนากลุ่มนักวิจัย และตัวแทนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของระบบและกลไกการพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัย และการหนุนเสริมการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมของระบบและกลไกระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง มีความเหมาะสมของระบบและกลไกระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง มีความเหมาะสมของระบบและกลไกระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง มีความเหมาะสมของระบบและกลไกระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง มีความเหมาะสมของระบบและกลไกระดับน้อยที่สุด
เกณฑ์การประเมินระบบและกลไกการพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัย และการหนุนเสริมการดำเนินงานวิจัยของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ระยะที่ 3) คือ ผลการประเมินความเหมาะสมแต่ละตัวชี้วัดต้องมีค่าเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไป ($\bar{X} \geq 3.50$) ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ทั้งนี้การเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละตัวชี้วัดดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยอาศัยแนวคิดการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) (สุภางค์ จันทวานิช, 2548) โดยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละตัวชี้วัดจนข้อมูลอิ่มตัว (Data Saturation) จึงนำเสนอสารสนเทศต่อไป

ผลการประเมิน

ผลการประเมินระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ระยะที่ 3) แบ่งออกเป็น 3 ตอน มีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ระบบและกลไกการพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัยของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ระยะที่ 3) รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินระบบและกลไกการพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัยของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ระยะที่ 3)

ตัวชี้วัด	$\bar{X}$	S.D	ผลการประเมิน
ตัวชี้วัดที่ 1.1 การกำหนดพื้นที่เป้าหมายการวิจัย	3.96	0.55	มาก
ตัวชี้วัดที่ 1.2 การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการพัฒนาของพื้นที่ร่วมกับการพัฒนา โจทย์วิจัย	3.88	0.64	มาก
ตัวชี้วัดที่ 1.3 การเปิดรับข้อเสนอและจัดสรร ทุนอุดหนุนการวิจัย	3.92	0.57	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ตัวชี้วัดทั้งหมดผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีรายละเอียด ดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 1.1 การกำหนดพื้นที่เป้าหมายการวิจัย พบว่า มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($\bar{X} \geq 3.50$) พิจารณาในรายละเอียด พบว่า ตัวชี้วัดที่มี

ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเหมาะสมของตัวชี้วัดที่ใช้เป็นตัวกำหนดพื้นที่เป้าหมายการวิจัย เช่น ศักยภาพของชุมชน ภาวะผู้นำของผู้บริหารในชุมชน ต้นทุนทรัพยากรภายในชุมชน เป็นต้น สำหรับตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความเหมาะสมของ ตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัด สุพรรณบุรีในการเป็นพื้นที่การวิจัย

ตัวชี้วัดที่ 1.2 การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการพัฒนาของพื้นที่ร่วมกับการพัฒนา โจทย์วิจัย พบว่า มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($\bar{X} \geq 3.50$) พิจารณา ในรายละเอียด พบว่า ตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เชื่อมั่นว่าโจทย์วิจัยดังกล่าวจะส่งผลต่อการ พัฒนาเชิงพื้นที่ สำหรับตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความเหมาะสมของการประสานความร่วมมือ กับภาคีเครือข่ายเชิงพื้นที่ระดับต่างๆ ก่อนดำเนินกิจกรรมในพื้นที่วิจัย

ตัวชี้วัดที่ 1.3 การเปิดรับข้อเสนอและจัดสรรทุนอุดหนุนการวิจัย พบว่า มีผลการประเมิน อยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($\bar{X} \geq 3.50$) พิจารณาในรายละเอียด พบว่า ตัวชี้วัด ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ร่วมพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัยมีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์เหมาะสม และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมีความชัดเจน และเป็นประโยชน์ ในการพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัย สำหรับตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การประชาสัมพันธ์/ การประสานงานของผู้ประสานงานคณะ (node) มีความชัดเจน/รวดเร็ว/ทั่วถึง

ตอนที่ 2 การประเมินระบบและกลไกการหนุนเสริมการดำเนินงานวิจัยของหน่วยวิจัย นวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ระยะที่ 3) รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินระบบและกลไกการหนุนเสริม การดำเนินงานวิจัยของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ระยะที่ 3)

ตัวชี้วัด	$\bar{X}$	S.D.	ผลการประเมิน
ตัวชี้วัดที่ 2.1 ระบบการเบิกจ่ายทุนอุดหนุนการวิจัย	4.08	0.79	มาก
ตัวชี้วัดที่ 2.2 กลไกการประสานงาน	3.90	0.78	มาก
ตัวชี้วัดที่ 2.3 การพัฒนาทักษะการวิจัย	3.86	0.54	มาก
ตัวชี้วัดที่ 2.4 กระบวนการสร้างการรับรู้เป้าหมายร่วมกัน	3.94	0.51	มาก
ตัวชี้วัดที่ 2.5 กระบวนการติดตามความก้าวหน้า	4.24	0.46	มากที่สุด
ตัวชี้วัดที่ 2.6 การหนุนเสริมความร่วมมือกับภาคี เครือข่าย/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่	3.87	0.65	มาก
ตัวชี้วัดที่ 2.7 การมีส่วนร่วมของชุมชน/นักวิจัยท้องถิ่น ในการดำเนินการวิจัย	3.96	0.64	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยทั้ง 7 ตัวชี้วัด ผ่านเกณฑ์การประเมิน มีรายละเอียด ดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 2.1 ระบบการเบิกจ่ายทุนอุดหนุนการวิจัย พบว่า มีผลการประเมินเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมากผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($\bar{X} \geq 3.50$) โดยเมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยรวดเร็ว รองลงมาความเหมาะสมของการเปิดบัญชีธนาคาร สำหรับแต่ละโครงการวิจัย และมีความเหมาะสมความน้อยสุด คือ การจัดทำเอกสารเบิกจ่าย มีความสะดวก รวดเร็ว ไม่ยุ่งยาก

ตัวชี้วัดที่ 2.2 กลไกการประสานงาน พบว่า มีผลการประเมินเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมากผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($\bar{X} \geq 3.50$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า มีความโดดเด่นเกี่ยวกับความเหมาะสมของช่องทางการสื่อสารทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น ไลน์ เฟซบุ๊ก และโทรศัพท์ เป็นต้น และความเหมาะสมของผู้ประสานงานพื้นที่ค่อนข้างเหมาะสมกว่าผู้ประสานงานคณะ

ตัวชี้วัดที่ 2.3 การพัฒนาทักษะการวิจัย พบว่า มีผลการประเมินเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมากผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($\bar{X} \geq 3.50$) โดยเมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า แต่ละประเด็นมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกันและควรเพิ่มระดับการพัฒนา ทั้งนี้ควรพัฒนานักวิจัย เพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่โดยอาศัยนักวิจัยที่เลี้ยงทั้งจากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยเพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงจากนักวิจัยพี่เลี้ยง ทั้งนี้นักวิจัยต้องการให้จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะในการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่

ตัวชี้วัดที่ 2.4 กระบวนการสร้างการรับรู้เป้าหมายร่วมกัน พบว่า มีผลการประเมินเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($\bar{X} \geq 3.50$) ทั้งนี้ควรนำนักวิจัยในพื้นที่เดียวกันมาประชุมหารือร่วมกันมากขึ้นเพื่อให้เข้าใจเป้าหมายใหญ่ของโครงการร่วมกันและเป้าหมายในแต่ละพื้นที่ จากการสำรวจ พบว่า นักวิจัยทราบเป้าหมายใหญ่ของโครงการ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 43.80 และทราบเป้าหมายหลักร่วมกันของพื้นที่วิจัย จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00

ตัวชี้วัดที่ 2.5 กระบวนการติดตามความก้าวหน้า พบว่า มีผลการประเมินเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($\bar{X} \geq 3.50$) โดยมีจุดเด่น คือ การได้รับการยอมรับของผู้ทรงคุณวุฒิ และกระบวนการติดตามความก้าวหน้ามีผลต่อความชัดเจนและการดำเนินงานเป็นไปตามแผน ทั้งนี้การดำเนินการวิจัยเป็นไปตามแผน จำนวน 9 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 56.3 และไม่เป็นไปตามแผน จำนวน 7 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 43.8

ตัวชี้วัดที่ 2.6 การหนุนเสริมความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ พบว่า มีผลการประเมินเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($\bar{X} \geq 3.50$)

โดยมีจุดเด่น คือ นักวิจัย/ทีมวิจัยได้ดำเนินกิจกรรมเพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง และนักวิจัยได้กำหนดขั้นตอนดำเนินการวิจัยโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สำหรับจุดที่ควรพัฒนา คือ การเข้าไปมีส่วนร่วมของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชนอย่างต่อเนื่องในพื้นที่การวิจัย รวมถึงการลงไปทำความเข้าใจ สร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายต่างๆ

ตัวชี้วัดที่ 2.7 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการทำวิจัย/นักวิจัยท้องถิ่น พบว่า มีผลการประเมินเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($\bar{X} \geq 3.50$) โดยมีจุดเด่น คือ การวางกลไกการวิจัยเชิงพื้นที่ของหน่วยฯ ทำให้นักวิจัยออกแบบการวิจัยโดยนำชุมชน/นักวิจัยท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการนำผลการวิจัยไปขยายผลหรือใช้ประโยชน์ การออกแบบการวิจัยได้กำหนดการมีส่วนร่วมของชุมชน/นักวิจัยท้องถิ่น และการดำเนินการวิจัยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างทีมวิจัยกับชุมชน/นักวิจัยท้องถิ่น ทั้งนี้ บางโครงการวิจัยยังขาดความร่วมมือจากชุมชน/นักวิจัยท้องถิ่น

ตอนที่ 3 การประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ระยะที่ 3) รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ระยะที่ 3) เปรียบเทียบกับเกณฑ์

ตัวชี้วัด	เกณฑ์	ผลการดำเนินงาน	ผลการประเมิน
ตัวชี้วัดที่ 3.1 ทิศนคติการทำงานวิจัยเพื่อสังคม	($\bar{X} \geq 3.50$)	4.05	ผ่าน
ตัวชี้วัดที่ 3.2 ความไว้วางใจของชุมชนต่อมหาวิทยาลัย	($\bar{X} \geq 3.50$)	4.02	ผ่าน
ตัวชี้วัดที่ 3.3 จำนวนหัวหน้าโครงการวิจัยที่รับรู้เป้าหมายระยะกลางของการพัฒนาพื้นที่จังหวัดนนทบุรี สุพรรณบุรี และพระนครศรีอยุธยา	11 โครงการขึ้นไป	10 โครงการ	ไม่ผ่าน
ตัวชี้วัดที่ 3.4 จำนวนหัวหน้าโครงการวิจัยที่รับรู้เป้าหมาย/วัตถุประสงค์หลักร่วมกันของโครงการวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนในพื้นที่	11 โครงการขึ้นไป	15 โครงการ	ผ่าน
ตัวชี้วัดที่ 3.5 จำนวนโจทย์วิจัยที่สนองความต้องการที่แท้จริงของพื้นที่	11 โครงการขึ้นไป	12 โครงการ	ผ่าน

ตัวชี้วัด	เกณฑ์	ผลการดำเนินงาน	ผลการประเมิน
ตัวชี้วัดที่ 3.6 จำนวนนักวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่รุ่นใหม่ที่มีส่วนร่วมดำเนินการวิจัย	11 คนขึ้นไป	28 คน	ผ่าน
ตัวชี้วัดที่ 3.7 จำนวนโครงการวิจัยที่แล้วเสร็จตามกำหนดเวลา	16 โครงการ	15 โครงการ	ไม่ผ่าน
ตัวชี้วัดที่ 3.8 จำนวนผลงานวิชาการที่เกิดขึ้นและคาดว่าจะเกิดขึ้น	11 ผลงานขึ้นไป	19 ผลงาน	ผ่าน
ตัวชี้วัดที่ 3.9 จำนวนโครงการวิจัยที่ตอบสนองความต้องการของพื้นที่ที่กำลังใช้ประโยชน์ภายในชุมชนหรือพร้อมขยายผลสู่การนำไปใช้ประโยชน์	11 โครงการขึ้นไป	11 โครงการ	ผ่าน
ตัวชี้วัดที่ 3.10 จำนวนโครงการวิจัยที่บูรณาการกับการเรียนการสอน การบริการวิชาการ หรือการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	11 โครงการขึ้นไป	14 โครงการ	ผ่าน

จากตารางที่ 4 พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน จำนวน 8 ตัวชี้วัด จาก 10 ตัวชี้วัด มีรายละเอียดดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 3.1 ทศนคติการทำงานวิจัยเพื่อสังคม พบว่า มีคะแนนเฉลี่ย 4.05 ผ่านเกณฑ์การประเมินซึ่งแสดงถึงทัศนคติเชิงบวกต่อการการทำงานวิจัยเพื่อสังคม โดยหัวหน้าโครงการวิจัยจำนวน 15 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 93.8 สนใจที่จะทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ต่อไป

ตัวชี้วัดที่ 3.2 ความไว้วางใจของชุมชนต่อมหาวิทยาลัย พบว่า พื้นที่วิจัยทั้ง 4 พื้นที่ในภาพรวมชุมชนมีความไว้วางใจต่อมหาวิทยาลัย มีค่าเฉลี่ย 4.02 อยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน พิจารณาในรายละเอียด พบว่า **พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน** ชุมชนมีความไว้วางใจต่อมหาวิทยาลัยสูงสุดมีค่าเฉลี่ย 4.35 โดยจัดสรรโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวในปีงบประมาณ 2558-2560 จำนวน 11 โครงการ รวมงบประมาณ 2,210,000 บาท **รองลงมาพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทับน้ำ** ชุมชนมีความไว้วางใจต่อมหาวิทยาลัยมีค่าเฉลี่ย 4.28 โดยจัดสรรโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ ดังกล่าวในปีงบประมาณ 2558-2560 จำนวน 17 โครงการ รวมงบประมาณ 3,870,000 บาท **พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเกร็ด** ชุมชนมีความไว้วางใจต่อมหาวิทยาลัยมีค่าเฉลี่ย 3.89 โดยจัดสรรโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวในปีงบประมาณ 2560 จำนวน 3 โครงการ รวมงบประมาณ 620,000 บาท และ **พื้นที่เทศบาลตำบลวังยาง** ชุมชนมีความไว้วางใจต่อมหาวิทยาลัยมีค่าเฉลี่ย 3.56 โดยจัดสรร

โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ดังกล่าว ในปีงบประมาณ 2559-2560 จำนวน 11 โครงการ รวมงบประมาณ 2,465,000 บาท

ตัวชี้วัดที่ 3.3 จำนวนหัวหน้าโครงการวิจัยที่รับรู้เป้าหมายระยะกลางของการพัฒนาพื้นที่จังหวัดนนทบุรี สุพรรณบุรี และพระนครศรีอยุธยา พบว่า มีจำนวน 10 โครงการ ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งนี้หัวหน้าโครงการวิจัยเริ่มมีความเข้าใจในภาพรวมร่วมกันแต่อาจมีบางส่วนที่มุ่งทำความเข้าใจเฉพาะประเด็นการวิจัยของนักวิจัยเป็นหลักขาดการพิจารณาเชิงบูรณาการกับองค์กรร่วม

ตัวชี้วัดที่ 3.4 จำนวนหัวหน้าโครงการวิจัยที่รับรู้เป้าหมาย/วัตถุประสงค์หลักร่วมกันของโครงการวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนในพื้นที่ พบว่า มีจำนวน 15 โครงการ ผ่านเกณฑ์การประเมิน

ตัวชี้วัดที่ 3.5 จำนวนโจทย์วิจัยที่สนองความต้องการที่แท้จริงของพื้นที่ พบว่า มีจำนวน 12 โครงการ ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมิน

ตัวชี้วัดที่ 3.6 จำนวนนักวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่รุ่นใหม่ที่มีส่วนร่วมดำเนินการวิจัย พบว่า มีจำนวน 28 คน ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมิน ประกอบด้วย นักวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่รุ่นใหม่สังกัดคณะศิลปศาสตร์ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 รองลงมา สังกัดครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะละ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 21.43 สำหรับคณะเทคโนโลยีการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรมีนักวิจัยรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วม ในปีงบประมาณ 2560 น้อยสุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 7.14

ตัวชี้วัดที่ 3.7 จำนวนผลงานวิจัยที่แล้วเสร็จตามกำหนดเวลา พบว่า ดำเนินการแล้วเสร็จตามกำหนดเวลา 15 โครงการ ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งนี้นักวิจัยชี้แจงว่า ในรายละเอียดบางส่วนยังไม่สมบูรณ์เนื่องจากมีปัญหาเรื่องกรอบเวลาการเพาะปลูก การทำงานกับหลายภาคส่วนบางครั้งช่วงเวลาวางไม่ตรงกัน และมีปัญหาการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัย เป็นต้น สำหรับโครงการวิจัยที่ไม่แล้วเสร็จนักวิจัยชี้แจงว่าเนื่องจากผู้ทรงคุณวุฒิของ สกว. เสนอให้ปรับเปลี่ยน/ขยายงานและเปลี่ยนประเด็นการวิจัยเป็นภาพที่ใหญ่ขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 3.8 จำนวนผลงานวิชาการที่เกิดขึ้นและคาดว่าจะเกิดขึ้น พบว่า จะได้ผลงานอย่างน้อย 19 ผลงาน ได้แก่ บทความวิจัย จำนวน 18 เรื่อง และสิ่งพิมพ์สำหรับให้ข้อมูลพื้นฐาน พืชผักเคมี และสารอาหารของต้นหน่อกล้วย จำนวน 1 ชิ้น ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมิน

ตัวชี้วัดที่ 3.9 จำนวนโครงการวิจัยที่ตอบสนองความต้องการของพื้นที่ที่กำลังใช้ประโยชน์ภายในชุมชนหรือพร้อมขยายผลสู่การนำไปใช้ประโยชน์ พบว่า มีจำนวน 11 โครงการ ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมิน

ตัวชี้วัดที่ 3.10 จำนวนโครงการวิจัยที่มีการบูรณาการกับการเรียนการสอน การบริการ วิชาการหรือการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม พบว่า มีจำนวน 14 โครงการ ซึ่งผ่านเกณฑ์ การประเมิน โดยมีการนำไปบูรณาการกับการเรียนการสอน จำนวน 13 โครงการ บูรณาการ การบริการวิชาการ จำนวน 9 โครงการ บูรณาการกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จำนวน 3 โครงการ นอกจากนี้โครงการวิจัยที่มีการบูรณาการร่วมกันทั้งการเรียนการสอน และการบริการวิชาการ จำนวน 8 โครงการ และโครงการวิจัยที่มีการบูรณาการร่วมกันทั้งการเรียน การสอน การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จำนวน 3 โครงการ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการประเมินทั้งปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก “หน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน” ได้ดำเนินการบริหารจัดการ งานวิจัยตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง โดยอาศัยวงจรคุณภาพ PDCA ในการ ดำเนินงานและทวนสอบผลการดำเนินงาน โดยเริ่มจากขั้นการวางแผนงาน (Plan) วิเคราะห์ บริบท ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด วางแผนการจัดกิจกรรม และปฏิทิน การทำงาน ขึ้นต่อไป คือ การปฏิบัติตามแผน (Do) โดยจัดการตั้งแต่ต้นทาง คือ การกำหนด พื้นที่ ประเด็นการวิจัย การศึกษาสถานการณ์ปัญหา การกำหนดกรอบงานวิจัย การรับและ พัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัย การจัดสรรทุนวิจัย การจัดการกลางทางเพื่อพัฒนาทักษะการวิจัย และหนุนเสริมการทำงานของนักวิจัย และการจัดการปลายทางเพื่อคงไว้ซึ่งงานวิจัยที่มีคุณภาพ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงและทันเวลา รวมถึงการเผยแพร่ต่อวงวิชาการและสาธารณชน ขั้นตอนที่ 3 คือ การตรวจสอบผลการดำเนินงาน (Check) โดยการถอดบทเรียนร่วมกันของทีมงาน ภายหลังการจัดกิจกรรม (After Action Review) เพื่อสร้างข้อเรียนรู้ในการปรับปรุงการทำงาน และขั้นตอนที่ 4 คือ การปรับปรุงระบบและกลไกการจัดการงานวิจัย (Action) โดยอาศัย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการหนุนเสริมจากผู้ทรงคุณวุฒิจาก สกว. (กิตติ บุญเลิศนิรันดร์, สุธิชา ละเซ็น, พาชวิญ ทองรักษ์, เอกชัย รัตนบรรลือ, มนตรี สังข์ทอง, และ ชารนี นวสันธิ, 2561) สอดคล้องกับการศึกษาของสุภาวิณี สัตยาภรณ์ และ นภาพร จันทรสี (2561) ที่ได้พัฒนาระบบ บริหารมหาวิทยาลัยแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการธุรกิจเกษตรข้าวอินทรีย์จังหวัดอุดรธานี โดยได้พัฒนาระบบตั้งแต่ต้นน้ำ คือ การพัฒนาโจทย์โดยมีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาเป็นชุดโครงการและมีการบูรณาการศาสตร์ของทุกคณะ ดำเนินการพัฒนา โจทย์วิจัยให้เป็นข้อเสนอโครงการวิจัยที่สมบูรณ์โดยหน่วยจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยและ ผู้ทรงคุณวุฒิ กลางน้ำมีการหนุนเสริม จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และปลายน้ำ มีการ เผยแพร่ผลงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์ทั้งเชิงวิชาการและกลุ่มเป้าหมายหลัก นอกจากนี้หน่วยวิจัย

นวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชนมีการพัฒนาระบบการประเมินภายใน ซึ่งทีมประเมินลงไปประเมินในพื้นที่การวิจัยโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนได้เสียทำให้ได้ข้อมูลสะท้อนกลับให้กับหน่วยจัดการในการกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนงานต่อไป รวมถึงทำให้ทราบถึงกิจกรรมที่นักวิจัยต้องการให้มีการหนุนเสริมเพื่อพัฒนาศักยภาพในการทำงานวิจัย นอกจากนี้การดำเนินการวิจัยในโครงการดังกล่าวได้ดำเนินการต่อเนื่องมาเป็นปีที่ 3 โดยผลการประเมินระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน ระยะที่ 1 และระยะที่ 2 พบว่า หน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน มีการกำหนดเป้าหมายและกระบวนการดำเนินงานอย่างชัดเจน มีการถอดบทเรียนจากการทำงานเพื่อเรียนรู้ร่วมกันของประชาคมนักวิจัย มีระบบการติดตามและรายงานความก้าวหน้าแต่ละช่วง ซึ่งเป็นกลไกที่ขับเคลื่อนการดำเนินงานวิจัยให้เป็นไปตามเป้าหมาย โดยอาศัยการหนุนเสริมเพื่อกำหนดทิศทางการวิจัยให้ชัดเจนผ่านผู้ทรงคุณวุฒิ (มนตรี สังข์ทอง, ประภาส กลับนวล, ศศินันท์ ศาสตร์สาร, อามินะห์ ไชยธารี, และ พรพิมล เขียวพิมาย, 2560) ดังนั้น การวางระบบและกลไกในการขับเคลื่อนงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่มีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน รวมถึงนักวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยได้ตระหนัก รับรู้ถึงกระบวนการดำเนินการว่ามีระบบและกลไกในการติดตาม ผลักดันผลงานวิจัยเพื่อให้มีการนำไปใช้ประโยชน์และส่งผลต่อการพัฒนาพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความมั่นคงในอาชีพจึงเริ่มหยั่งรากเป็นค่านิยมที่ยึดเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินงานดังกล่าว

สรุปผลการวิจัย

การประเมินระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ระยะที่ 3) เป็นกลไกที่หน่วยจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ใช้เป็นเครื่องมือในการรวบรวมสารสนเทศเพื่อใช้ในการขับเคลื่อนการทำงานให้บรรลุตามเป้าหมาย โดยเป็นการประเมินมิติภาพรวมของระบบในการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้วยวงจรคุณภาพของเดมมิง ผลการประเมิน พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินเกือบทุกตัวชี้วัด ซึ่งหน่วยงานอื่นสามารถนำไปประยุกต์เพื่อใช้ขับเคลื่อนงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชนต้องพัฒนาผู้จัดการงานวิจัย หรือผู้ประสานงานวิจัยเชิงพื้นที่ให้มีจำนวนเพิ่มขึ้น เนื่องจากความสำเร็จของการทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่นั้นนอกจากบทบาทการประสานงานเบื้องต้นจากผู้บริหารหน่วยฯ แล้ว บทบาทของผู้ประสานเชิงพื้นที่มีความสำคัญสูงมาก โดยต้องสร้างผู้ประสานงานที่สามารถเข้าถึงทั้งผู้นำท้องถิ่นและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่จะทำให้เกิดการพัฒนาในองค์กรรวมของพื้นที่การวิจัยดังกล่าว

2. หน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชนต้องกำหนดแผนการพัฒนานักวิจัยแต่ละระยะ โดยเฉพาะการประติษฐ์ และการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ต่างๆ ระยะแรกอาจใช้องค์ความรู้พื้นฐานในการประติษฐ์หรือสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้ในระยะต่อไปควรวางแผนการพัฒนาสิ่งประติษฐ์หรือผลิตภัณฑ์ต่างๆ บนรากฐานของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อก้าวข้ามไปสู่นวัตกรรมมากกว่าการขยายสิ่งประติษฐ์หรือผลิตภัณฑ์ในระนาบเดียวกัน ทั้งนี้การประติษฐ์หรือพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่างๆ ต้องใช้การตลาดนำการผลิต รวมถึงสร้างดุลยภาพระหว่างความต้องการของตลาดกับความต้องการของชุมชน

3. หน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน ต้องทำความเข้าใจในบทบาทของนักวิจัย ไม่ใช่แค่พัฒนาชุมชน ซึ่งมีหน้าที่ในการสร้างองค์ความรู้และถ่ายทอดสู่กลุ่มผู้ใช้ประโยชน์ และต้องมีกระบวนการออกแบบงานวิจัยที่สามารถนำมาบูรณาการกับการเรียนการสอน งานบริการวิชาการหรือ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และต้องกำหนดบทบาทความเชี่ยวชาญของนักวิจัย เมื่อประเด็นใดไม่สามารถดำเนินการได้ต้องขอความร่วมมือกับเครือข่ายวิจัยทั้งภายในหรือภายนอกมหาวิทยาลัย

4. หน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชนต้องถอดองค์ความรู้รวมถึงข้อเรียนรู้ร่วมกันจากการดำเนินการวิจัยเชิงพื้นที่ทั้ง 3 ปีงบประมาณ ซึ่งจะทำให้นักวิจัย อาจารย์ รวมถึงผู้ที่อยู่ในวงวิชาการ ได้ทราบว่าการดำเนินการวิจัยที่ต้องอาศัยผลการวิจัยเป็นฐานในการตัดสินใจเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาชีพต่อชุมชน ควรออกแบบการวิจัยอย่างไร ดำเนินการอย่างไร วิเคราะห์ผลอย่างไร และตีความอย่างไรที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในสภาพการณ์จริงไม่เป็นมายาคติทางวิชาการ

5. หน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชนควรถ่ายโอนการจัดการงานวิจัยเชิงพื้นที่สู่หน่วยงานฟังก์ชันเนื่องจากเป็นงานที่มีขอบเขตค่อนข้างกว้างทำให้บริหารจัดการหน่วยฯ ขาดความคล่องตัวในการบริหารจัดการ โดยอาศัยผู้ประสานงานเชิงพื้นที่ที่พัฒนาขึ้นมาเป็นกลไกในการดำเนินการร่วมกับหน่วยงานฟังก์ชัน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ปีงบประมาณ 2560 ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย รองศาสตราจารย์ ดร.เสมอ ถาน้อย และคุณเบญจมาศ ตีระมาศวาณิช

เอกสารอ้างอิง

- กิตติ บุญเลิศนิรันดร์, สุธิชา และเซ็น, พาชวิญ ทองรักษ์, เอกชัย รัตนบรรลือ, มนตรี สังข์ทอง, และ ธาณี นวสนธิ. (2561). ระบบ กลไก และการจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. *วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่*, 10(6), 440-452.
- เบญจมาศ ตีระมาศวนิช และ สีสลาภรณ์ บัวสาย. (2558). การพัฒนาขีดความสามารถ และบทบาทของมหาวิทยาลัยในการรับใช้พื้นที่ด้วยกระบวนการวิจัย. ใน กิตติ สัจจาวัฒนา และเบญจมาศ ตีระมาศวนิช (บ.ก.), *บทเส้นทางสู่มหาวิทยาลัยรับใช้พื้นที่: 15 กรณีศึกษามหาวิทยาลัยไทย*, (น. 1-16). นครศรีธรรมราช: โครงการความร่วมมือเพื่อพัฒนางานวิจัยเชิงพื้นที่ระหว่าง มวล. และ สกว..
- มนตรี สังข์ทอง. (2560). รูปแบบการประเมินภายในเพื่อขับเคลื่อนงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่. *วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่*, 9(4), 234-241.
- มนตรี สังข์ทอง, ประภาส กลับนวล, และ กัณกร ยิ่งยืน. (2560). การประเมินระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์*, 12(1), 13-28.
- มนตรี สังข์ทอง, ประภาส กลับนวล, ศศินันท์ ศาสตร์สาระ, อามิเนห์ ไชยธารี, และ พรพิมล เขียวพิมาย. (2560). การประเมินระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยของหน่วยวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน ระยะที่ 2. *วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่*, 9(3), 155-166.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2548). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม: CLASSICAL TEST THEORY*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2548). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจิตร ศรีสอาน. (2557). พันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยกับสังคม. *EnT Digest*, (ฉบับปฐมฤกษ์), 4-5.
- สีลาภรณ์ บัวสาย. (2554). *ABC: การวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุภาวณี สัตยาภรณ์ และ นภาพรณ จันทรสี. (2561). ระบบบริหารมหาวิทยาลัยแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมการจัดการธุรกิจเกษตรข้าวอินทรีย์จังหวัดอุตรดิตถ์. *วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่*, 10(3), 171-184.

สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2559). ไซรท์ส “ประเทศไทย 4.0” สร้างเศรษฐกิจใหม่ ก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลาง. สืบค้น 10 มิถุนายน 2560, จาก <https://www.thairath.co.th/content/613903>

Henry, A. (1995). *Consumer Behavior and Marketing Action*. (5th Edition). Ohio: South-Western College Pub.

Schiffman, L. G., & Kanuk, L. L. (2000). *Consumer Behavior*. (7th Edition). Reno: Pearson Education.